

ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์

(Draft Final Report)

โครงการย่อยที่ 5 การคัดเลือกพันธุ์พืชผักเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์อินทรีย์

Sub Project 5 : Selection on Vegetables Varieties for Produce Organic Seed

โครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการ : วิจัยและพัฒนาการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผักอินทรีย์

ในพื้นที่โครงการหลวง

แผนงานวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลิตผลเกษตร

โดย

วันเพ็ญ โลหะเจริญ และคณะ

สนับสนุนทุนวิจัยโดย สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์

(Draft Final Report)

โครงการย่อยที่ 5 การคัดเลือกพันธุ์พืชผักเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์อินทรีย์

Sub Project 5 : Selection on Vegetables Varieties for Produce Organic Seed

โครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการ : วิจัยและพัฒนาการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผักอินทรีย์

ในพื้นที่โครงการหลวง

แผนงานวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลิตผลเกษตร

คณะผู้วิจัย

สังกัด

นางวันเพ็ญ	โลหะเจริญ	มูลนิธิโครงการหลวง
นายบุญประชา	ทองโชติ	มูลนิธิโครงการหลวง
นางสาวณัฐกฤตา	คำหนู	มูลนิธิโครงการหลวง
นางสาววัชร	นาทา	มูลนิธิโครงการหลวง
นางสาวพุกษา	วังแสง	มูลนิธิโครงการหลวง
นางสาวนันทภรณ์	เตจะสร้อย	มูลนิธิโครงการหลวง
นายชาติชาย	เลาเสมอมูล	มูลนิธิโครงการหลวง

พฤศจิกายน 2562

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.กมล เลิศรัตน์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาให้ความรู้
แนวทางในการทดลอง คำแนะนำ คำปรึกษา และติดตามงานวิจัยตลอดระยะเวลาที่ทำงานวิจัยจนงานวิจัย
สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณหัวหน้าสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง หัวหน้าสถานีเกษตรหลวงปางดะ ศูนย์พัฒนา
โครงการหลวงทุ่งหลวง และคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมถึงเจ้าหน้าที่และบุคลากรทุก
ท่าน ที่อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือดูแล การจัดการแปลง ตลอดระยะเวลาทำงานวิจัยจนงานวิจัยสำเร็จ
ลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณศูนย์อารักขาพืช มูลนิธิโครงการหลวง ที่ดำเนินการตรวจสอบอาการของโรคและแมลง
ศัตรูพืช รวมถึงการให้คำแนะนำในการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลงภายใต้ระบบเกษตรอินทรีย์

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ที่ช่วยสนับสนุนเงินทุนในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณนักวิชาการฝึกทุกท่านที่ช่วยอ่านตรวจความถูกต้องในรายงานการวิจัยครั้งนี้

วันเพ็ญ โลหะเจริญ

หัวหน้าโครงการวิจัย

ก

คณะผู้วิจัย

1. ชื่อหัวหน้าโครงการ หน่วยงานสังกัด ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail

ชื่อ-สกุล   นางวันเพ็ญ โลหะเจริญ
                                     Mrs. WanpenLohacharoen
คุณวุฒิ   ปริญญาเอก
ตำแหน่ง   นักวิชาการพิเศษ
หน่วยงาน   มูลนิธิโครงการหลวง
ที่อยู่   65 หมู่ 1 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์/โทรสาร 0-5381-0765 ต่อ 121 Fax 053-324006
E-mail   w_lohacharoen@hotmail.com

2. ชื่อและสถานที่ติดต่อของนักวิจัย หน่วยงานสังกัด ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail

2.1 ชื่อ-สกุล   นายบุญประชา ทองโชติ
                                     Mr. BunprachaThongchot
คุณวุฒิ   ปริญญาโท
ตำแหน่ง   นักวิชาการพิเศษอินทรีย์
หน่วยงาน   มูลนิธิโครงการหลวง
ที่อยู่   65 หมู่ 1 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์/โทรสาร 0-5381-0765 ต่อ 121 Fax 053-324006
E-mail   bunrpf@hotmail.com

2.2 ชื่อ-สกุล   นางสาวณัฐกิตตา คำหนู
                                     Miss NatthakittaKamnoo
คุณวุฒิ   ปริญญาตรี
ตำแหน่ง   นักวิชาการพิเศษ
หน่วยงาน   มูลนิธิโครงการหลวง
ที่อยู่   65 หมู่ 1 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์/โทรสาร 0-8617-97781
E-mail   natthakitta7781@gmail.com

คณะผู้วิจัย

- 2.3 ชื่อ-สกุล นางสาววัชรนา นาทา
Miss Watchara Nata
คุณวุฒิ ปริญญาโท
ตำแหน่ง นักวิชาการพืชผัก
หน่วยงาน มูลนิธิโครงการหลวง
ที่อยู่ 65 หมู่ 1 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์/โทรสาร 0-5381-0765 ต่อ 121 Fax 053-324006
E-mail Natakku44@gmail.com
- 2.4 ชื่อ-สกุล นางสาวพฤกษา วังแสง
Miss Prueksa Wangsang
คุณวุฒิ ปริญญาตรี
ตำแหน่ง นักวิชาการพืชผัก
หน่วยงาน มูลนิธิโครงการหลวง
ที่อยู่ 65 หมู่ 1 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์/โทรสาร 0-5381-0765 ต่อ 166 Fax 053-324006
E-mail prueksa235@outlook.com
- 2.5 ชื่อ-สกุล นางสาวนันทภรณ์ เตจะสร้อย
Miss Nunthaporn Tejasoi
คุณวุฒิ ปริญญาโท
ตำแหน่ง นักวิชาการพืชผัก
หน่วยงาน มูลนิธิโครงการหลวง
ที่อยู่ 65 หมู่ 1 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
E-mail T.nunthaporn@gmail.com
- 2.6 ชื่อ-นามสกุล นายชาติชาย เลาสอ
Mr. Chartchailaoser
คุณวุฒิ ปริญญาโท
ตำแหน่ง นักวิชาการ
หน่วยงาน สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง มูลนิธิโครงการหลวง
ที่อยู่ หมู่ 5 ต.แม่งอน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ 50110
โทรศัพท์/โทรสาร 0-5396-476
E-mail chartchai3702@gmail.com

ก
สารบัญ

	หน้า
คณะผู้วิจัย	ก
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	3
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	22
บทที่ 4 ผลการวิจัย	37
งานที่จะดำเนินการต่อไป	77
สรุปเปรียบเทียบแผนงานวิจัยกับผลงานวิจัย	78
เอกสารอ้างอิง	80

ม
สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1 ลักษณะประจำพันธุ์พืชตระกูลกะหล่ำ 2 ชนิด	26
ตารางที่ 2 ข้อมูลคุณภาพผลผลิตของผักกาดขาวปลี ก่อนและหลังการตัดแต่ง	38
ตารางที่ 3 การประเมินลักษณะพันธุ์ผักกาดขาวปลี	38
ตารางที่ 4 ข้อมูลคุณภาพผลผลิตของผักกาดหัว สายพันธุ์ 402 (F ₂) เปรียบเทียบกับพันธุ์ 402 (F ₁)	41
ตารางที่ 5 การประเมินลักษณะพันธุ์ผักกาดหัวหลังการเก็บเกี่ยว	41
ตารางที่ 6 ข้อมูลคุณภาพผลผลิตของผักกาดหัว สายพันธุ์ 402 (F ₂) เปรียบเทียบกับพันธุ์ 402 (F ₁)	42
ตารางที่ 7 การประเมินลักษณะพันธุ์ผักกาดหัว	43
ตารางที่ 8 ข้อมูลคุณภาพผลผลิตของกะหล่ำปลีพันธุ์ 101 ก่อนและหลังการตัดแต่ง	47
ตารางที่ 9 การออกดอกและติดเมล็ดของกะหล่ำปลีพันธุ์ 101	48
ตารางที่ 10 ข้อมูลคุณภาพผลผลิตของกะหล่ำปลีหัวใจพันธุ์ 201 ก่อนและหลังการตัดแต่ง	49
ตารางที่ 11 ข้อมูลคุณภาพผลผลิตของกะหล่ำปลีพันธุ์ 101 ก่อนและหลังการตัดแต่ง	52
ตารางที่ 12 ข้อมูลคุณภาพผลผลิตของกะหล่ำปลีหัวใจพันธุ์ 201 ก่อนและหลังการตัดแต่ง	54
ตารางที่ 13 การออกดอกและติดเมล็ดของกะหล่ำปลีหัวใจพันธุ์ 201	55
ตารางที่ 14 ข้อมูลคุณภาพผลผลิตของกะหล่ำปลีพันธุ์ 101 ก่อนและหลังการตัดแต่ง	58
ตารางที่ 15 การออกดอกและติดเมล็ดของกะหล่ำปลีพันธุ์ 101	59
ตารางที่ 16 ข้อมูลคุณภาพผลผลิตของ กะหล่ำปลีหัวใจพันธุ์ 201 ก่อนและหลังการตัดแต่ง	61
ตารางที่ 17 การออกดอกและติดเมล็ดของกะหล่ำปลีหัวใจพันธุ์ 201	62
ตารางที่ 18 ข้อมูลการเจริญเติบโตของกะหล่ำปลีพันธุ์ 101	63
ตารางที่ 19 ข้อมูลการเจริญเติบโตของกะหล่ำปลีพันธุ์ 201	64
ตารางที่ 20 ข้อมูลการเจริญเติบโตของกะหล่ำปลีพันธุ์ 101	66
ตารางที่ 21 การออกดอกและติดเมล็ดของกะหล่ำปลีหัวใจพันธุ์ 101	66
ตารางที่ 22 ข้อมูลการเจริญเติบโตของกะหล่ำปลีหัวใจพันธุ์ 201	69
ตารางที่ 23 การออกดอกและติดเมล็ดของกะหล่ำปลีหัวใจพันธุ์ 201	69
ตารางที่ 24 ข้อมูลการไว้แขนงของกะหล่ำปลีพันธุ์ 101	72
ตารางที่ 25 ข้อมูลการไว้แขนงของกะหล่ำปลีหัวใจพันธุ์ 201	73

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ภาพที่ 1 การเจริญเติบโตของพืช มี 4 ปัจจัย ที่ส่งเสริมให้พืชออกดอก	7
ภาพที่ 2 ลักษณะการออกดอกเมื่อได้รับผลกระทบจากแสง	7
ภาพที่ 3 การออกดอกของพืชวันสั้นตามด้วยวันยาว	8
ภาพที่ 4 ผลของ <i>Arabis alpina</i> ที่ผ่านการ Vernalization ที่ทำให้พืชออกดอก	10
ภาพที่ 5 การยืดขยายของต้นกะหล่ำปลี	16
ภาพที่ 6 ผักกาดขาวปลีพันธุ์ 301 ก่อนตัดแต่ง (ซ้าย) และหลังตัดแต่ง (ขวา)	39
ภาพที่ 7 ผักกาดขาวปลีพันธุ์ 302 ก่อนตัดแต่ง (ซ้าย) และหลังตัดแต่ง (ขวา)	39
ภาพที่ 8 ผักกาดขาวปลีที่ถูกโรคและแมลงเข้าทำลาย	39
ภาพที่ 9 ต้นกล้าผักกาดขาวปลีที่ทำการเพาะใหม่	40
ภาพที่ 10 ลักษณะผักกาดหัวสายพันธุ์ 402 F ₁	43
ภาพที่ 11 ลักษณะผักกาดหัวพันธุ์ 402 F ₂	43
ภาพที่ 12 ลักษณะผักกาดหัวสายพันธุ์ 402 F ₁	43
ภาพที่ 13 ลักษณะผักกาดหัวสายพันธุ์ 402 F ₂	44
ภาพที่ 14 ลักษณะแปลงปลูกผักกาดหัว	44
ภาพที่ 15 ลักษณะแปลงปลูกผักกาดหัว	45
ภาพที่ 16 ผลผลิตของกะหล่ำปลีในการไม่ชัก และชักนำด้วยความเย็น จำนวน 10-30 วัน	47
ภาพที่ 17 ผลผลิตของกะหล่ำปลีหัวใจในการไม่ชักและชักนำด้วยความเย็น จำนวน 10-30 วัน	50
ภาพที่ 18 ผลผลิตของกะหล่ำปลีในการไม่ชัก และชักนำด้วยความเย็น จำนวน 10-30 วัน	52
ภาพที่ 19 ผลผลิตของกะหล่ำปลีหัวใจในการไม่ชักและชักนำด้วยความเย็น จำนวน 10-30 วัน	54
ภาพที่ 20 การชักนำการออกดอกของกะหล่ำปลีพันธุ์ 101	56
ภาพที่ 21 การชักนำการออกดอกของกะหล่ำปลีพันธุ์ 201	56
ภาพที่ 22 ผลผลิตของกะหล่ำปลีพันธุ์ 101 ในการไม่ชักและชักนำด้วยความเย็น จำนวน 10-30 วัน	59
ภาพที่ 23 ผลผลิตของกะหล่ำปลีหัวใจพันธุ์ 201 ในการไม่ชักและชักนำด้วยความเย็น จำนวน 10-30 วัน	62
ภาพที่ 24 การเจริญเติบโตของกะหล่ำปลีพันธุ์ 101 ในการไม่ชักและชักนำด้วยความเย็น จำนวน 10-30 วัน	63
ภาพที่ 25 การเจริญเติบโตของกะหล่ำปลีพันธุ์ 201 ในการไม่ชักและชักนำด้วยความเย็น จำนวน 10-30 วัน	64
ภาพที่ 26 การชักนำการออกดอกด้วยความเย็น (Vernalization) ของกะหล่ำปลีพันธุ์ 101 ในระยะต้นเจริญเติบโต (อายุ 45 วัน)	68

ภาพ	หน้า
ภาพที่ 27 การชักนำการออกดอกด้วยความเย็น (Vernalization) ของกะหล่ำปลีพันธุ์ 201 ในระยะต้นเจริญเติบโต (อายุ 45 วัน)	71
ภาพที่ 28 การปล่อยพืชห่อหัวกะหล่ำปลีตามธรรมชาติ (กรรมวิธีที่ 1)	73
ภาพที่ 29 การผ่าหัวการผ่าหัวกะหล่ำปลี แบบ 4 แฉก (กรรมวิธีที่ 2)	73
ภาพที่ 30 การผ่าหัวกะหล่ำปลีแบบตัดครึ่งวงกลม (กรรมวิธีที่ 3)	74
ภาพที่ 31 การไว้แฉงกะหล่ำปลี 2 แฉง (กรรมวิธีที่ 4)	74
ภาพที่ 32 การไว้แฉงกะหล่ำปลี 3 แฉง (กรรมวิธีที่ 5)	74
ภาพที่ 33 การปล่อยพืชห่อหัวกะหล่ำปลีตามธรรมชาติ (กรรมวิธีที่ 1)	75
ภาพที่ 34 การผ่าหัวการผ่าหัวกะหล่ำปลีแบบ 4 แฉก (กรรมวิธีที่ 2)	75
ภาพที่ 35 การผ่าหัวกะหล่ำปลีแบบหัวใจตัดครึ่งวงกลม (กรรมวิธีที่ 3)	75
ภาพที่ 36 การไว้แฉง 2 แฉง (กรรมวิธีที่ 4)	76
ภาพที่ 37 การไว้แฉง 3 แฉง (กรรมวิธีที่ 5)	76

